

O B S A H

Předmluva vydavatele / 15

ODDÍL PRVNÍ

Z E M Ě

Území Tibetu prodělalo během dlouhého období geologického času dramatické změny. Vytvořila se mohutná himálajská hradba, zrodila se Tibetská náhorní plošina vysoká přes půl páta tisíce metrů a rostlinný a živočišný svět se na ní postupně rozvinul do jejich současných forem.

Z pohledu vědy / 21

Kapitola 1.

TVORBA TIBETSKÉ NÁHORNÍ PLOŠINY / 29

Nejstarší kontinenty / 29 Tvorba superkontinentu / 30 Vytvoření Tibetské náhorní plošiny / 31 Zrození Himálaje / 32 Výzdvih Himálaje / 33 Rozvoj řek a jezer / 34

Kapitola 2.

DNEŠNÍ CHARAKTER TERÉNU / 39

Zlomové zóny a zemětřesení / 39 Geotermální činnost / 40 Horská pásma / 41 Horstvo Kchun-lun, Altyn Tagh, Nan-šan, Kokošili, Bajankara, Amňemačhen, Dangla, Khamgangdug, Transhimálaj, Ňänčhenthanglha, Gangtise, Ngarigangri, Himálaj: příbytek sněhů Jezera a řeky / 45 Mačchu, Ňagčchu, Dičchu, Dzačchu, Ngulčchu/Nagčchu, Gjalmongulčchu, Langpočekhabab (Satladž), Tačhogkhabab (Cangpo), Mačhakhabab (Karnáli), Senggekhabab (Sindhu)

Kapitola 3.

KRAJINA TIBETU V NEJSTARŠÍCH DOBÁCH / 51

Podmořská říše / 51 Bažinatá země dinosaurů / 52 Zalesněná země dávných savců / 53 Zvířata tibetských lučin a pastvin / 54 Doba ledová / 55 Zvířena studených stepí / 56

Kapitola 4.

DNEŠNÍ ŽIVOTNÍ A PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ / 62

Čangthang / 63 Cchadam / 64 Jižní Tibet / 64 Severovýchodní Tibet / 65 Jihovýchodní Tibet / 66 Ledovce na Tibetské náhorní plošině / 66 Zemědělství na Střeše světa / 67 Rozlehlé přirozené pastviny / 68

ODDÍL DRUHÝ
LIDÉ

Tibetská náhorní plošina je po tisíce let osídlena, ale identita původních jejích obyvatel je dosud zahalena tajemstvím. Dějiny tibetských kmenů a jejich dávných vládců ukazují však na dávné kořeny tibetské kultury.

Problémy a výhledy studia tibetské minulosti / 99

Kapitola 5.

NEJSTARŠÍ OBYVATELÉ / 107

Spojení mezi opicemi a člověkem / 108 Původní lidské sídlo / 108 Nejdávnější lidé / 109 Moderní lidé / 109 Doklady z Tibetské náhorní plošiny / 110 Stopy dávných osídlení / 111 Kultura zemědělského hospodářství / 112 Naleziště na vzdáleném severovýchodě / 113 Pokroky dosahované v jiných částech světa / 114 Kočovní způsob života / 114 Megalitická naleziště / 115 Jiné rané vlivy / 116

Kapitola 6.

O PŮVODU TIBEŤANŮ / 120

Opičí prapředek / 120 Od opic k člověku / 121 Určení stáří opičího prapředka / 121 „Moře v Tibetu“ / 122 Jak rozumět příběhu s opicemi / 122 Jiní dávní obyvatelé Tibetu / 123 Potomci opic a „ne-lidé“ mimajinové / 125 Jiné zkazky o původu Tibeťanů / 126 Mísení rodů / 127

Kapitola 7.

STAROVĚKÉ TIBETSKÉ KMENY / 130

„Malá království“ / 131 Určení doby a stáří „malých království“ / 132 Čtyři velké kultury / 133 Sousední populace / 134 Čchiangové / 135 Tibeto-barmské jazyky / 136 Název Bö / 137

Kapitola 8.

POTOMSTVA TIBETSKÝCH KMENŮ / 140

Kmen Se / 140 Kmen Dong / 142 Kmen Tong / 144 Kmen Mu / 145 Kmeny ve starých čínských pramenech / 145 Další lid na Tibetské náhorní plošině / 146

Kapitola 9.

PRVNÍ TIBETŠTÍ KRÁLOVÉ / 151

Dávné indické dynastie / 151 Příchod do Jarlungu / 153 Král bohům podobný / 154 Úloha krále / 154 Založení nové dynastie / 155 Královský rodokmen a rodové linie lidí / 155 Éra krále Ňathicänpa / 156

Kapitola 10.

RANÁ TIBETSKÁ KULTURA / 161

Vypovězení princů a jejich pozdější návrat / 162 Pokroky dosahované v tibetské kultuře / 163 Hrobky tibetských králů / 163 Rozvoj bönisumu / 164 Éra dvou králů *teng* / 165 Šest králů *leg* a osm králů *de* / 166 Pět králů *cän* / 166 Éra panování *legü, deü a cänü* / 167 Předbuddhistický Tibet / 168

Kapitola 11.

ŠŤASTNÉ GENERACE / 172

První objevení se Dharmy / 173 Éra Lhathothoriho / 174 Dongňāndeuoovu smutné panování / 174 Tagriňānzig se stává králem / 175 Intriky za doby krále Tagriňānziga / 176 Moc přebírá Namri / 177 Styky se zahraničím a obchod / 178

ODDÍL TŘETÍ

Ř Í Š E

Počínaje 7. stoletím n. l. velcí králové a generálové začali rozšiřovat tibetské území za hranice náhorní plošiny. S novými vlivy, mísícími se se starou kulturou, začala se rozvíjet pokročilá civilizace a buddhismus se stal náboženstvím země.

Stručný historický přehled / 187

Kapitola 12.

POKROKY V TIBETSKÉ CIVILIZACI / 192

Písmo pro Tibet / 193 Prospěch z nového písma / 195 První tibetská literární díla a překlady / 195 Vytváření konstituce / 196 Šest konstitučních kodexů / 197

Kapitola 13.

DHARMA SE DOSTÁVÁ DO TIBETU / 202

Ákaramatišílovy mise / 202 Mise ministra Gara do Nepálu / 203 Přenesení královského dvora do Lhasy / 205 Mise ministra Gara do Číny / 205 Příchod Kongdžo do Tibetu / 207 Čtrnáct zvláštních chrámů / 207 Neutuchající úsilí krále a jeho dvou královen / 209

Kapitola 14.

ZÁKLADY ŘÍŠE / 213

Sjednocení kmenů / 213 Dvorní intriky / 214 Dobytí Žangžungu / 215 Vztahy s Tchangskou Čínou a s Nepálem / 215 Útok na Indii / 216 Ostatní styky s cizinou / 217 Konec Songcän Gampovy vlády / 218 Životopisná data Songcän Gampova / 219 Stanovení chronologie pro královy sňatky a pro jeho dědice / 221 Jak stár byl Songcän Gampo? / 222 Songcän Gampova éra / 223

Kapitola 15.
ZVĚŠŤOVÁNÍ ŘÍŠE / 226

Vztahy s Tchangskou Čínou a s Türky / 226 Tibetská říše se rozšiřuje do Centrální Asie / 227 Mladý Düsong se stává králem / 228 Rozsah Tibetské říše / 229 Legitimní místo krále / 230 Düsong – král válečník / 232

Kapitola 16.
VLÁDA KRÁLE MEAGCCHOMA / 236

Princezna Kimšeng (Ťin-čcheng) kongdžo / 236 Vztahy s Tchangskou Čínou / 237 Nová spojenectví dojednaná Meagcchomem / 239 Boje na západní frontě / 239 Boje na východní frontě / 241 Rozšiřování tibetského vlivu / 242 Kulturní a náboženský rozvoj / 243 Ženy a dědicové Meagcchomovi / 244

Kapitola 17.
VYHLÁŠENÍ BUDDHISMU STÁTNÍM NÁBOŽENSTVÍM / 250

Nepřátelství vůči Dharmě / 250 Šántarakšitův příchod do Tibetu / 251 Do Tibetu přichází Padmasambhava / 252 Datování založení Samjä / 253 Buddhismus se stává náboženstvím Tibetu / 254 Vairóčana a Vimalamitra / 255 Thisong Decän – dharmarádža / 256

Kapitola 18.
ŘÍŠE NA VRCHOLU / 261

Výprava do Indie / 261 Územní zisky na východě / 262 Vztahy s Tchangskou Čínou / 263 Prohry a vítězství / 264 Tibet – veleříše Centrální Asie / 265 Kulturní styky s dalšími zeměmi / 266 Thisong Decänovi dědici a jeho odchod do ústraní / 268 Thisong Decänova éra / 269

Kapitola 19.
SÄNALEG A RALPAČÄN / 273

Sänaleg podporuje buddhismus / 274 Tibetská říše v devátém století / 275 Zahraníční styky za Sänalegovy vlády / 276 Identita cizích králů / 277 Začátek Ralpačänovy vlády / 278 Ralpačän pracuje pro Dharmu / 278 Ralpačänova říše / 279 Smlouva s Tchangskou Čínou z roku 822 / 280

Kapitola 20.
KONEC ŘÍŠE / 285

Langdarmovi dědicové / 286 Ztráta říše / 286 Potomstvo Ösungovo a Juntänovo / 287 Potomci dharmarádžů na západě / 289 Východní království / 290 Doba rozdrobenosti / 291 Dharma v Tibetu dále pokračuje / 291 Mniši se vracejí do Centrálního Tibetu / 293 Z Indie přicházejí buddhističtí mistři / 293 V čem je jedinečný přínos starověkého Tibetu? / 295

MAPY

- Světové tektonické desky / 25
 Rozšiřování mořského dna / 26
 Deskové kolize / 26
 Utváření Tibetské náhorní plošiny / 36
 Posunující se kontinenty / 37
 Indie koliduje s Asií / 37
 Hory a řeky v Tibetu / 48
 Příčný řez Tibetskou náhorní plošinou / 48
 Zlomy napříč plošinou / 49
 Oblasti zemětřesení / 49
 Poslední doba ledová v Asii / 59
 Příčiny vzniku doby ledové / 59
 Stěhování zvířeny / 60
 Volně žijící zvěř v Tibetu / 69
 Rozměry Tibetské náhorní plošiny / 70
 Vzdálenosti napříč Tibetem / 70
 Pásma množství dešťových srážek v Tibetu / 71
 Vegetační pásma v Tibetu / 71
 Prehistoričtí předkové / 117
 Prehistorická naleziště v Tibetu / 118
 První současní lidé / 128
 „Malá království“ ve starověkém Tibetu / 138
 Kmeny Čchiangů na náhorní plošině / 138
 Názvy území v pozdějších dobách / 148
 Zprávy o starověkých kmenech / 149
 Království Aža / 149
 Centrální Tibet / 150
 Doba krále Ňathicänpa / 158
 Starověké dynastie v Indii / 158
 Obchodní cesty napříč starověkou Asií / 169
 Starověká kulturní centra / 170
 Vypovězení tří synů Digumových do Kongpa, Powa a Dagpa
     a jejich pozdější návrat do Jarlungu / 170
 Krize v Eurasii / 182
 Nové říše na severu / 182
 Stará písma / 200
 Indické písmo jako základ písma tibetského / 200
 Buddhistické chrámy pro Tibet / 211
 Mise do cizích zemí / 211
 Buddhismus v sedmém století / 212
 Nový vliv Tibetu v Asii / 224

- Oázové státy v sedmém století / 234
 Arabská expanze / 246
 Trojaliance / 247
 Země Duša (Bruša) / 247
 Pokles moci Tchangů / 248
 Pozvání buddhistických učitelů do Tibetu / 259
 Chrámy v osmém století / 259
 Kontrola nad Centrální Asií / 269
 Tibetská území hraničící s Tchangskou Čínou / 270
 Tibetská říše v osmém století / 271
 Obchodní cesty na jihovýchod / 271
 Územní dělení Tibetské říše / 283
 Asijské mocnosti po roce 900 n. l. / 296
 Královské hrobky / 297
 Buddhistická Dharma žije dál / 297

T A B U L K Y

- Rozvoj vědeckých teorií / 27
 Vědecké vynálezy a objevy / 27
 Teorie vývoje / 58
 Objevování se zvířat / 60
 Rostlinstvo a zvířena v Tibetu / 72
 Ptáci / 72
 Tabulka č. 1. Řazení abecední / 72
 Tabulka č. 2. Řazení podle systematické příslušnosti / 77
 Savci / 85
 Tabulka č. 1. Řazení abecední / 85
 Tabulka č. 2. Řazení podle systematické příslušnosti / 87
 Rostlinstvo / 91
 Životní a přírodní prostředí Tibetu a sousedních zemí / 96
 Lidé Západu přicházejí do Tibetu / 105
 Evoluční harmonogram / 128
 Gjalhän – patnáct „malých království“ v starověkém Tibetu / 139
 Genealogie tibetských králů a královen / 180
 Rozšíření buddhismu / 212
 Dějiny oázových států / 234
 Tchangští císařové – současníci tibetských králů čhögjalů / 248
 Potomci posledních dvou dharmarádžů / 298

CHRONOLOGIE

Škála geologického času / 28
Události, k nimž docházelo v dávnověku / 38
Století zemětřesení v Tibetu / 50
Změny životního prostředí v dávných dobách / 61
Vnější životní prostředí v Tibetu / 61
Vnější životní podmínky ve světě / 61
Dějepisectví / 106
Dávné kultury na celém světě / 119
Nejranější obyvatelé Tibetu / 129
Éra krále Ňathicänpa / 160
Éra krále Digumcänpa / 171
Éra krále Lhathothori Ňäncäna / 183
Postupný vývin moderního světa / 191
Rozvoj písma a tvorba zákoníků / 201
Éra krále Songcän Gampa / 225
Éra králů Mangsonga a Düsonga / 235
Éra krále Meagcchoma / 249
Buddhismus v Asii / 260
Éra krále Thisong Decäna / 272
Éra králů Sänalega a Ralpačäna / 284
Deváté a desáté století / 299

DODATKY

(Josef Kolmaš)

1. Tibetský letopočet / 303
2. Chronologie tibetských dharmarádžů / 306
3. Slovníček vybraných jmen a termínů / 309
4. Prameny a literatura / 319
5. Zásady českého přepisu (transliterace)
a výslovnosti (transkripce) tibetštiny / 345
6. Soupis jmen osobních, místních a termínů / 349